

SCENARIUSZ

7

Moje prawa i granice – jak mówić „nie” i szanować innych.

Barbara Michalska

I. WPROWADZENIE

1. Czas trwania: 3 godziny lekcyjne (3 x 45 minut)

2. Krótki opis wskazania:

Warsztaty pomagają dzieciom zrozumieć, czym są prawa dziecka, granice osobiste i asertywność. Uczestnicy uczą się, jak mówić „nie” w sposób spokojny i stanowczy oraz jak szanować uczucia i granice innych osób.

3. Przedmioty nauczania, w ramach którego/ych może być realizowany scenariusz

- edukacja wczesnoszkolna
- etyka,
- zajęcia z wychowawcą (profilaktyka i rozwój emocjonalno-społeczny).

4. Adresaci lekcji (wiek, klasa - poziom edukacyjny)

Dzieci z klas 1-3 szkoły podstawowej

5. Cel ogólny

Rozwijanie świadomości praw dziecka, granic osobistych i umiejętności asertywnego komunikowania swoich potrzeb oraz szacunku wobec innych.

6. Cele szczegółowe

- wymienia co najmniej 3 skojarzenia do wyrazu granica podczas rozmowy lub ćwiczenia, odnosząc się do swoich osobistych doświadczeń.
- wyjaśnia, czym są granice osobiste, podając co najmniej 2 przykłady sytuacji, w których należy je respektować.
- podaje co najmniej 2 sposoby okazywania szacunku dla granic innych osób (np. pytanie o zgodę, nie dotykanie bez pozwolenia).
- w dyskusji lub ćwiczeniu potrafi wskazać, że różne osoby mogą mieć odmienne uczucia i potrzeby, podając co najmniej 2 przykłady.

7. Potrzebne materiały:

- Tablica i mazaki.
- Kartki i kredki/flamastry.
- Przestrzeń do ustawienia się w kole.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Rozmowa wprowadzająca – „Granice” 15 min.

Przygotuj tablicę i mazaki. Zachęć dzieci do swobodnych wypowiedzi, dotyczących skojarzeń do słowa: „granica” nie dokonując oceny odpowiedzi. Zapisuj wszystkie skojarzenia na tablicy.

Możesz powiedzieć: „Zaczniemy od rozmowy. Jakie macie skojarzenia ze słowem granica? Co to znaczy granica? Podawajcie swoje pomysły – zapiszę je na tablicy.”

Dlaczego to ważne:

Pozwala dzieciom uruchomić własne doświadczenia i zrozumieć, że granice to coś, co każdy zna, choć może w różnych kontekstach.

2. Wyjaśnienie tematu. 10 min.

Przybliż osobom uczestniczącym w spotkaniu, że dziś zajmiecie się szczególnym rodzajem granic. Będą to granice osobiste. Upewnij się, że dzieci rozumieją, że chodzi o granice w relacjach, nie tylko fizyczne. Mów prostym językiem: „Dzisiaj będziemy rozmawiać o granicach między ludźmi – o tym, jak je wyznaczać i jak je rozpoznawać. Granice to coś, co pomaga nam czuć się bezpiecznie i komfortowo.”

Dlaczego to ważne:

Nadaje ramy zajęciom i pokazuje, że temat dotyczy relacji.

3. Ćwiczenie plastyczne – „Narysuj granice” 20 min.

Następnie rozdaj kartki i kredki. Poproś je o narysowanie dwóch osób: „Na kartce narysuj dwie osoby. Gdy skończysz, pokaż rysunek.” Pozwól im na dowolną interpretację, twojego polecenia. Po zakończeniu wykonywania zadania, poproś o pokazanie rysunków i powiedz: „Teraz dorysuj granice tych osób – jak je sobie wyobrażasz? Mogą to być linie, kolory, coś, co pokazuje, gdzie kończy się jedna osoba, a zaczyna druga.”

Dlaczego to ważne:

Pomaga dzieciom zobrazować abstrakcyjne pojęcie granic.

4. Rozmowa – „Skąd wiemy, że granice są?” 10 min.

Po zakończeniu rysowania, zadawaj osobom uczestniczącym w spotkaniu pytania pomocnicze: „Czy granice widać? Jak je czujemy? Co nam mówi, że ktoś ma granice?”. „Jak poznajemy, że ktoś ma granice? Skąd wiecie, że tam są? Co nam to mówi?”

Dlaczego to ważne:

Rozwija refleksję – granice nie zawsze są widoczne, ale są odczuwalne. Pomagają nam to zrozumieć emocje i reakcje w ciele.

5. Ćwiczenie ruchowe – „Stop!” 45 min

W dalszej kolejności spotkania, przygotuj przestrzeń do ustawienia się w kole. Wyjaśnij zasady bezpieczeństwa: podchodzimy powoli, bez dotykania, reagujemy na słowo stop – zatrzymujemy się. Obserwuj, czy dzieci respektują polecenia. Powiedz: „Ustawmy się w kole. Jedna osoba staje w środku, zamyka oczy. Pozostałe osoby, na mój wyraźny sygnał, powoli podchodzą do osoby stojącej w kole. Osoba w środku mówi stop, gdy poczuje, że ktoś jest za blisko. Potem otwiera oczy i mówi, czy ktoś jest za blisko, za daleko, i prosi o odsunięcie się lub przesunięcie.”

Dlaczego to ważne:

Pokazuje, że granice są odczuwalne fizycznie i każdy ma inne poczucie komfortu.

6. Rozmowa – „Każdy ma inne granice” 15 min.

Na koniec usiądźcie w kręgu i porozmawiajcie na temat granic raz jeszcze. Podkreśl, że granice są indywidualne i zmienne. Możesz dodatkowo powiedzieć: „Na koniec pamiętajcie: każdy ma inne granice i one mogą się zmieniać w ciągu dnia. Nie tylko je widzimy, ale i czujemy. Ważne, żeby mówić, czego potrzebujemy, i słuchać innych.”

Dlaczego to ważne:

Uczy elastyczności i komunikacji.

7. GADKI - film 10 min.

Na podsumowanie tematu, możesz włączyć film profilaktyczny Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę: “GADKI”. Po filmie porozmawiajcie o wrażeniach. <https://gadki.fdds.pl/>

8. Galeria - rozwieszenie prac 10 min.

Podziękuj osobom uczestniczącym za spotkanie, poproś aby wszystkie prace, które dziś zostały wykonane zostały umieszczone na tablicy lub w innym widocznym miejscu - tak, zby były dostępne w zasięgu ich wzroku.

8. Słowniczek pojęć:

Prawa dziecka – zasady, które chronią każde dziecko i pomagają mu czuć się bezpiecznie, rozwijać się i być traktowanym z szacunkiem.

Granice osobiste – niewidzialna przestrzeń wokół nas, która określa, co jest dla nas komfortowe, a co nie.

Asertywność – umiejętność mówienia o swoich potrzebach i uczuciach w sposób spokojny i stanowczy, z poszanowaniem innych.

Empatia – zdolność rozumienia uczuć innych osób i wczuwania się w ich sytuację.

Szacunek – traktowanie siebie i innych z życzliwością, uważnością i zrozumieniem ich potrzeb.

Polecajka dla nauczycieli i uczniów

<https://unicef.pl>

<https://fdds.pl>

<https://pozytywnyrozwoj.org/static/polls/publikacje/Pozytywny%20rozwoj%20-%20granice.pdf>

<https://www.wychowaniewprzedszkolu.com.pl/artykul/scenariusz-basia-i-granice>

<https://kulczykfoundation.org.pl/edukacja/scenariusze/3-6-lat-edycja2/o-zeszycie>

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Projekt "Young Democracy - Siła Mojego Głosu"
finansowany jest ze środków
Ministra Edukacji Narodowej w ramach programu Młodzi Obywatele.

Minister
Edukacji